

Bollettino n. 877

Nuovi successi aerei in Africa e contro Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Egitto moderata attività terrestre. L'aviazione dell'Asse ha agito sulle retrovie nemiche e mitragliato gruppi di automezzi.

Nel cielo di Tobruk il maresciallo pilota Agostini Guerriero affrontava da solo una formazione di quadrimotori abbattendone uno in fiamme e colpendone due; quattro altri velivoli britannici erano distrutti in combattimento da cacciatori germanici.

Reiterati attacchi diurni e notturni sono stati effettuati da formazioni italiane e tedesche contro le basi di Malta; in aspri duelli la caccia avversaria perdeva due apparecchi, quattro altri venivano incendiati al suolo.

Dalle operazioni di guerra della giornata due aerei non hanno fatto ritorno.

Nel Mediterraneo orientale, durante una ricognizione offensiva, un nostro velivolo ha bombardato da bassa quota un mercantile danneggiandolo gravemente.

Vojno poročilo št. 877

Novi letalski uspehi v Afriki in nad Malto

Italijansko uradno vojno poročilo št. 877 pravi:

V Egiptu zmerni nastopi na kopnem. Osno letalstvo je delovalo nad sovražnikovim zaledjem ter s strojnimi obstreljevali skupine avtomobilskih vozil.

Nad Tobrukom je narednik pilot Avgustin Guerriero sam napadel skupino štirimotornikov, enega izmed njih v plamenih zbil, dva pa zadel. Stiri druga angleška letala so v boju uničili nemški lovci.

Italijanski in nemški oddelki so izvedli ponovne dneve in nočne napade proti oporiščem na Malto. V vseh bojih je nasprotnikovo letalstvo izgubilo dva stroja, štirje drugi pa so bili zažgani na tleh.

Z vojnih nastopov tega dne se dve letali nista vrnila.

Na vzhodnem delu Sredozemskega morja je med napadalnim ogledom neko naše letalo iz majhne višine bombardiralo trgovski parnik ter ga hudo poškodovalo.

Nemške čete so strle sovjetski odpor na zahodnem Kavkazu

V severnem stalingrajskem predmestju besnijo boji od hiše do hiše — Uspešni letalski napadi pri El Alameinu in na Malto

Hitlerjev glavni stan, 21. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

V gostem in gozdnatem gorovju zahodnega Kavkaza je bil kljub neugodnim vremenskim prilikam strt hud sovjetski odpor na nadaljnjih utrjenih postojankah. Na cesti na prelazu proti Tuapseju je bila vzpostavljena zveza med napadalnimi skupinami, ki sta prodirali severno in južno od ceste. Na odseku ob Tereku so se izjavili sovjetski protinapadi. V letalskih bojih je bilo sestreljenih 10 sovjetskih letal.

V severnem predmestju Stalingrada so nemške čete iztrgale sovjetskim četam nadaljnjo skupino hiš. Borbe za čiščenje v severozahodnem predmestju zavzete tovarne »Rdeča barikada« trajajo dalje. Letalski oddelki za bližnje polete so bombardirali z vidnim uspehom oborožene tovarne »10. oktobra«. Drugi oddelki bojnih letal so uničili na spodnjem toku reke Volge več prevoznih vlakov, en vlačilec in 6 letal na tleh.

Na bojišču ob Donu so romunske čete zavrnile sovjetske napade.

Na bojišču pri El Alameinu so lahka nemška in italijanska bojna letala napadla skupine angleških oklepnikov in zbirališča motornih vozil. Lovci, ki so bili v spremstvu teh bojnih letal, so sestrelili 4 angleška letala.

Nemške in italijanske letalske sile so nadaljevale obstreljevanje angleških letališč na Malto.

V vzhodni Angliji je nemško letalstvo včeraj učinkovito napadlo vojaške cilje in vojaško važne naprave.

Berlin, 21. oktobra. s. Nasprotna propaganda zdaj priznava, da sta veliki industriji »Džerdzinski«

in »Ruska barikada« padli v nemške roke, a skrbno molči o osnovnem dejstvu, da so kovinske delavnice tretjega velikega podjetja »Ruski oktobra« poslednja postojanka v stalingrajskem mestnem predelu, ki je Sovjetom še preostala. Reuter se še celo trudi, da bi s svojimi poročili iz Moskve vzbudil vtis, da so Rusi še zmeraj gospodarji industrijskega pasu, ki se razteza več kilometrov vzdolž bregov Volge. Berlinski tisk pa je sinoči stvari postavil na pravo mesto in poudaril, da je večina industrijskega mesta zdaj trdno v nemških rokah. Sovjeti vladajo le še na omejenem pasu ob zahodnem bregu Volge, ki se razteza ravno nasproti podjetja »Rdeči oktobra« ter obsega le nekaj kvadratnih kilometrov. V vsem ostalem industrijskem mestu so se nemške čete polagoma polastile vseh tovarnih in dosepele do obrežja reke.

List »Nachtigall« pripominja, da napad na »Ruski oktobra« zahteva večje priprave, ker se je vreme toliko poslabšalo, da more letalstvo le v omejeni meri delovati proti težkemu topništvu, ki so ga Rusi zbrali na nasprotnem bregu Volge. To nalogo je zdaj prevzelo skoraj v celoti nemško topništvo, ki brez oddiha obstreljuje delavnice »Ruskega oktobra«, kjer se bodo boljševiki nemara upirali z isto besno srditostjo, kakršno so pokazali pri obrambi ostalih dveh velikih tovarnih. Na prvi pogled bi se zdelo, da po peklenskem ognjenem viharju nemških težkih topov in strmoglavcev, ki ne pušča kamna na kamnu, napadajoča nemška pehota nima več nobenih težav. A vendar ni tako: preostali boljševiki se namreč z veliko spretnostjo okoristijo z razbitimi skrivnenega železja in porušene zidovja ter si takoj spet uredijo nova gnezda odpora. Nemci so imeli prav hude boje

s temi ostanki ruskih obrambnih sil, že potem ko so se že polastili delavnice tovarne »Džerdzinski« in »Ruska barikada«. To je tudi vzrok, zakaj so ruske izgube tako krvave.

Nemškim četam pa je največkrat uspelo, da so s številno neznatnimi silami uničile močne boljševiške oddelke ter pri tem utrpelo samo omejene izgube. Kako naj si razlagamo, da Stalin še vedno zahteva, naj se branilci upirajo do zadnje kaplje krvi? Berlinski tisk odgovarja, da je glavni vzrok v tem, ker ima Stalingrad izredno važnost za oskrbo z bencinom vse ostale Sovjetske zveze, ki še ni zasedena. Prevoz kavkaškega petroleja gre namreč skoraj izključno po Volgi. A tudi orožje, ki ga Angleži in Američani pošiljajo skozi Iran in Kaspijsko morje, mora iti po Volgi. Ta plovna žila je zdaj za Stalina odločilno važnost, ker je v zimskih mesecih pol po Lednem morju skoraj docela zaprta. Ruski oblastnik se prav dobro zaveda, da od boja pri Stalingradu odvisi uspešna sila boljševiške vojske v bližnji zimi in v prihodnjem letu. Zato stalingrajske branilce z vročimi pozivi podžiga k še večjemu odporu.

Slavna smrt nemškega in madžarskega generala na ruskem bojišču

Budimpešta, 21. oktobra. s. Uradno poročilo pravi, da sta 3. oktobra padla na vzhodnem bojišču drug poleg drugega nemški general Langermann in madžarski polkovnik Nagy. General Langermann je bil poveljnik nekega nemškega oklepne oddelka, dočim je polkovnik Nagy poveljeval pehotni diviziji, ki je zasilno pripadala nemškemu armadnemu zboru. General Langermann se je bil skupaj s polkovnikom Nagyem podal na neko prednjo postojanko, da bi proučil ozemlje za napadalni nastop, ki naj bi ga bil izvedel njegov oklepni oddelek skupno z madžarsko pehotno divizijo. Oba visoka častnika sta slavno padla na bojišču. Zadelo ju je sovražnikova granata.

Nemški letalski napadi na angleška mesta

Rim, 21. oktobra. s. Posamični nemški bombniki, ki so se nenadno prikazali iz oblakov, so v ponedeljek napadli številna mesta v Južni Angliji ter kraje ob izlivu reke Temze. Vrgli so svoje bombe in se nato hitro spet dvignili za oblake. Bombe so zahtevale le številne žrtve, mnogo hiš pa je bilo razdejanih. Reuter poroča, da so nemški bombniki obiskali deset mest, potem pa dobesedno pravi: V nekem pristaniškem mestu obkrojujejo ogromno število žrtev.

Švicarska sodba o ameriški zasedbi republike Liberije

Zeneva, 21. okt. s. Švicarski tisk razlaga izkrcaje ameriških čet v Liberiji in poudarja, da je ta dogodek z vojaškega stališča kaj malo pomemben. »Journal de Geneve« pripominja, da je splošni vtis v Združenih državah tak, da je Amerika zdaj vrgla krinko z obraza ter začela izvajati isti načrt kakor ga očita Angliji. Med tem ko Amerika Anglijo obtožuje, da se vojskuje samo za svoj imperij, pa se Amerikanci okorišajo s sedanjim položajem, da bi vedno bolj razširili svoje nadzorstvo nad pokrajinami, ki niso poprej pripadale nasprotniku, kar bi bilo razumljivo, temveč pripadajo prijateljem, ki so v stiskah in se ne morejo upirati gospodarskemu prodiranju Združenih držav.

Vesti 21. oktobra

Urugvaj je brez bencina in je bil zaradi tega ustavljen promet z vsemi motornimi vozili.

V Palestini je nastalo pomanjkanje živil zaradi rekvizicij in zaradi kopičenja živil s strani Judov, ki špekulirajo z lakoto in imajo pri tem ogromne zasluge. Povod so demonstracije in je prišlo tudi do spopadov med policijo in demonstranti.

V Nemčiji, na Spodnjem Štajerskem in Gorenjskem bodo do 31. t. m. sprejemali v zamenjavo državne papirje bivše Jugoslavije. Te papirje bodo zamenjali za 3,5% nemške državne obveznice.

Slovaška je imela do 14. marca 1939 nad 100.000 Judov. Zaradi protijudovskih zakonov, ki so se pričeli izvajati 25. marca letos, je ostalo v Slovaški le še kakih 20.000 Judov, poroča glasilo Hlinkove garde »Gardista«.

Sovjetska Rusija je dozdaj izgubila nad 1,6 milij. kvadr. km ozemlja, z njim pa najgostejše železniško omrežje. Pred vojno je imela Sovjetska Rusija okrog 100.000 km železnice in je zdaj izgubila že dobro polovico tega omrežja.

Družba za gradnjo železnice čez puščavo Saharo je dobila dovoljenje, da sme najeti posojilo v znesku 350 milij. frankov.

Na Japonskem so včeraj pristeli k bogovom 21.000 vojakov, ki so padli v sedanjih vojni.

tekmoval z Rooseveltom, ki ima zdaj prvenstvo v igranju s številkami glede angleško-ameriške izdelovalne sposobnosti. Zatrnil je, da je »vsa podlaga zavezniškega vojskovanja odvisna od obdržanja pomorskih zvez, nele zaradi nas samih, temveč ker bo konec koncev treba, da začnemo mi zadajati izgube in povzročati poraze namesto, da bi jih samo dobivali po grbi, kakor se je godilo dozdaj.«

Junaška smrt generala Ferrari-Orsija v prvih vrstah na egiptovski fronti

Pripomba k vojnemu poročilu št. 877:

Slavni vrsti poveljnikov italijanskih velikih edinic, padlih v sedanjih vojni na bojišču, se zdaj pridružuje ime generala Friderika Ferrari-Orsija, poveljnika armadnega zbora na egiptovskem bojišču. Kot veličasten vojaški in bojovniški značaj je general v slehernem položaju dajal dokaz o svoji osebnosti hrabrosti in o svojih izbranih poglavarstvih sposobnostih. Bil je med najbolj odlikovanimi častniki v vojski in šele nekaj dni pred smrtjo mu je Hitler podelil odlikovanje železnega križa I. razreda

in sicer za zasluženo, ki si ga je pridobil med sedenjo vojno.

Plemenito življenje generala Ferrari-Orsija je bilo docela posvečeno domovini in se je zaključilo v svitu dolžnosti, izpolnjevanje prav do najvišje žrtve, kajti general je našel smrt dne 18. oktobra na najbolj sprednjih postojankah, sredi tistih pešcev, ki so pričakovali, da jih bo on popeljal do zmage.

Rim, 1. oktobra. s. Divizijski general Federico Ferrari Orsi je bil rojen 18. dec. 1886 v Rivoli. Leta 1913. je postal konjeniški podporočnik in bil kmalu poslan v Libijo in se udeležil številnih vojnih nastopov, do katerih je prišlo v letih 1914. in 1915. južno od Benghazije, ter se odlikoval v bojih pri Bedafoni, Langalu, Lektafiju, Dammoju, Zuetini in Agedabiji ter si zaslužil bronasto kolajno in dva križca za vojaško hrabrost. Ko se je 1. 1916. vrnil v domovino, je odšel na bojno polje s polkom Mantovskih strelcev. Prevzel je nato poveljstvo 148. topniške baterije in tudi v tem svojstvu pokazal posebno junaštvo in si priboril drugo bronasto kolajno in prvo srebrno. Zatem je poveljeval zopet konjeniškemu oddelku in si zaslužil tretjo bronasto kolajno. Leta 1920. je bil premeščen v Libijo kot poveljnik Savarskih eskadronov in si v bojih z uporniki v letih 1922-23 priboril še dva križca za vojaško hrabrost. Po dveletnem bivanju v Italiji je bil zopet poslan v Libijo na lastno prošnjo in ostal tam do leta 1930. To leto je bil zaradi vojnih zaslug povišan v polkovnika in imenovan za poveljnika konjeniškega polka Aosta, potem pa prevzel vodstvo konjeniške šole in osrednje šole za hitre oddelke. Kot brigadni general je postal leta 1936 poveljnik oklepne divizije Trento, potem pa hitre divizije Evgen Savojski in na tem položaju je bil tudi povišan v divizijskega generala leta 1939. Novembra 1940 mu je bilo poveljstvo zbora hitrih oddelkov, ki jih je vodil v boju proti Jugoslaviji z odločnostjo in trdnostjo. Avgusta lanskega leta je bil poslan v Severno Afriko, kjer je ostal do svoje smrti.

Izjava o šibkosti ameriške vojne mornarice

Amsterdam, 21. okt. s. Angleški radio poroča, da je admiral King, vrhovni poveljnik ameriške vojne mornarice dejal, da so Združene države zdaj prisiljene vojskovati se na dveh svetovnih morjih, a to z brodom, ki bi zadostovalo komaj za eno samo morje.

Fantastične številke angleškega mornariškega ministra o uničenih osnih podmornicah

Rim, 21. okt. s. Razdražen zaradi nepretrganega hitrih poštinih zvez in za gospodarske ukrepe. Lahko se reče, da je bila pobuda za kongres posebno srečna, ker je dala priložnost za združitve večine evropskih narodov, ki so navzlic vojni mirno in strokovno obravnavali tudi temeljne vprašanja, ki se tičejo tudi Nove Evrope.

Rim, 21. okt. s. Razdražen zaradi nepretrganega hitrih poštinih zvez in za gospodarske ukrepe. Lahko se reče, da je bila pobuda za kongres posebno srečna, ker je dala priložnost za združitve večine evropskih narodov, ki so navzlic vojni mirno in strokovno obravnavali tudi temeljne vprašanja, ki se tičejo tudi Nove Evrope.

admiral prodal za stvarnost tisto, kar je zgolj njegov sen, je priznal nekaj precej zanimivega. Dejal je, da velja glavno prizadevanje na morju temu, da bi ohranili proste poti za zavezniške in v tej službi je angleška mornarica doživela svoje najhujše izgube. »Te izgube so na nesrečo precej hude, tudi če jih sodimo z največjo mero, ki je bila dosežena v letih 1914 do 1918.« Potem je skušal svoje poslušalce potolažiti s trditvijo, da angleške izgube niso bile zastojne, čež da so pomorska pota še vedno odprta.

Nato je prešel na toliko pogrevano vprašanje o drugem bojišču. Dejal je, da se morajo zavezniški dobro zavedati, da so njihove možnosti za uničenje drugega bojišča naravnost odvisne od moči nadzorstva, ki ga lahko izvajajo na morju in v zraku. Na koncu je govoril o izdelavi ladjevja pri zavezniških ter si izmišljal številke, da bi v tem

Nemški prosvetni minister dr. Rust sprejet pri Duceju

Rim, 21. oktobra. s. Duce je sprejel nemškega ministra za znanost, izobrazbo in ljudsko vzgojo Bernharda Rusta ter se z njim kakšne pol ure prisrčno razgovarjal.

Rim, 21. oktobra. s. Včeraj popoldne je bil nemški prosvetni minister Bernhard Rust sprejet na italijanski Akademiji znanosti. Na podnožju stopnišča pred palačo ga je pričakoval predsednik Akademije Luigi Federzoni v družbi akademskega sveta. Gosta je spremljal italijanski minister za ljudsko vzgojo eks. Bottai. Ministra Rust in Bottai sta najprej stopila v sprejemno dvorano, kjer so se imeli poklonili zastopniki oblasti, med katerimi so bili nemški veleposlanik na italijanskem dvoru von Mackensen, podtajnik Stranke Ravasio, rimski guverner, prefekt, zvezni tajnik, mnogo članov Akademije znanosti ter glavni ravnatelji s področja narodne vzgoje in ljudske prosvete.

Predsednik Akademije je takoj zaželel dobrodoščilo visokemu zastopniku nemške prosvete ter izrazil svoje veselje nad tem, da ga lahko sprejme v višjem domu prednora, od koder plapolata čisti plamen duhovnega živ-

ljenja nove Italije, ter pripomnil, da se bo ob tem visokem obisku še bolj pozivilo sodelovanje med dvema najvišjima silama zgodovine in omike, med romanstvom in germanstvom, vse do zmage orožja, ki bo z vso zanesljivostjo sledila plodnemu delu in prinesla izredne kreposti splošne omike.

Nato je eks. Federzoni poklonil eks. Rustu odlične vzorce kulturne delavnosti italijanske Akademije, med drugim krasno publikacijo, ki sta jo uredila akademika Luzzio in Paribeni ter ji dala naslov »Cezarjevo zmagoslavje«. — Knjižjo je napisal Mantegna.

Minister Rust je odgovoril na pozdrav v kratkih in jedrnatih besedah ter med drugim dejal, da bo v novi Evropi zmaga orožja osnih držav prinesla plodove zlasti na polju duhovnega udejstvovanja.

Potem je visoki gost obiskal Sodomsko dvorano, nato pa še druge dvorane, v katerih so obešene slovite slike. Zanje je pokazal navdse živo zanimanje ter pokazal, da je zelo dober poznavalec lepe umetnosti.

Zaključno poročilo o evropskem poštnem kongresu na Dunaju

Rim, 21. okt. s. 12. t. m. se je začel na pobudo Nemčije in Italije na Dunaju kongres evropske zveze za poštini in telefonski promet. Na kongresu so sodelovali predstavniki 16 evropskih držav. Nemška uprava je poskrbela za slovesen in pristen sprejem odposlanstva, prav tako pa tudi izvedla pripravljajna dela in ustvarila ozračje zaupnosti in pripravnosti, kar je mnogo pripomoglo k uspehu kongresa. Za predsednika kongresa sta bila soglasno in z vzklikom izvoljena nemški poštini minister dr. in inž. Ohnesorge ter italijanski minister za promet Host Venturi. Delo je potekalo pod vodstvom dr. Albrechta, predstavnika Finske. Oba ministra sta v svojih uvodnih govorih točno označila namen kongresa in našle tudi vprašanja dnevnega reda, dala pa tudi navodila, po katerih naj bi zasedanje rodilo pričakovani uspeh. Italijo je predstavljali generalni ravnatelj pošte, brzojava in telefona Pession skupaj z več višjimi uradniki poštne stroke. Da bi se delo olajšalo, se je kongres razdelil na več odsekov, v katerih so strokovnjaki lahko temeljito pretresali vsa vprašanja v popolnem medsebojnem soglasju. Razpravljali so o važnih vprašanjih, tičečih se tarifnih olajšav in direktnih službe in poglobitve sodelovanja med posameznimi evropskimi poštini upravami. Po svojem splošnem pomenu in pomenu za bodočnost, je posebnega poudarka vredna ustanovitve evropske poštne zveze, ki bi stalno delovala, na katero naj bi se vedno obračale različne evropske države glede nasvetov za izboljšanje tehnične službe, za

Ribanje in pripravljanje ribniškega kislega zelja

Jesenski dnevi prinesejo poleg preobilne vlage v obliki megle in dežja tudi mnogo domačnosti in veselja in mirno in idilično vaško življenje. Spomnite se vseh prijetnih uric, ki smo jih preživeli pri metju prosa, ličkanju koruze itd. — Jate vrabcev in senic posedajo po štokih, prizadevajoč si izbrati najmekkejšo zrnje, kateremu bo kos njihov nenastitni kljun.

V hladnih, deževnih oktobrskih dneh, ko včasih lije kot iz skafa, privale moški iz kleti velike hrastove kadi; nabijejo obroče, pregledajo dno ter doge, in če ugotovijo, da je kad v dobrem stanju, jo postavijo pod kap. Dežnica s strehe jo kmalu napolni do roba in ostane v njej toliko časa, da se doge napno, — da ne bi kad, ki je stala nekaj mesecev prazna, pozneje puščala v dnu ali kje med dogami, kar je zelo neprijetno presenečenje za gospodinjke, kadar je že napolnjena z zelenjem.

No, pa še nekaj besed o zelju; kajti, če imamo na mizi že koruzne žgance in proseno kašo, je jed veliko okusnejša, če ji dodamo še kislega zelja.

Kot veste, je glavno zelje dvoletna rastlina, spadajoča v rastlinsko družino križnic (cruciferae). Prinesli so jo k nam iz zapadne Evrope. Sad prvoletne rastline je zeljnata glava, plod drugoletne rastline pa so drobni podolgovati stroki vsebujoči rdeč-rjavo seme. Do semena pridemo tako, da spomlad vsadimo storže; ti poženejo mladice, ki se končujejo v liste in cvetove, poznejše stroke s semenom. S semenom posejemo grede in zraste nam »presad«, kaor pri nas imenujejo te sadike, katere populijsko in presadijo na zelnik.

Zelje dozori koncem septembra. Kadar so glave zelo trde, (a še vedno ne tako, kot so bile naše, ko smo hodili v šolo) so uporabne za ribanje. Takrat zelje posekajo. Vse pustijo še nekaj tednov na zeljniku in jih pozneje porabijo za kuhno v obliki sladkega zelja, deloma za zeljnato solato pozimi in pa za krmo živini.

Zelje pripravljajo na 33 načinov

Kako važno in odlično igra kisel zelje, oziroma zelje sploh v kmečkem gospodinjstvu, to vam vedo povedati samo naše matere. Nekateri trdijo, da ga pripravljajo celo na 33 načinov. To je sicer malo pretirano, a dobro polovico vrst zelja vam

bom skušal naštet: sladko zelje, napol kisel zelje, skisano zelje, posiljeno zelje, če se pripadi je pri-smojeno zelje, dušeno zelje, zeljnata solata, kašna zelje, na žgancih zelje, s krompirjem zelje, s fižolom zelje, zelje s svinjino, zelje s kranjsko klobaso, zelje kot samostojna jed in še zelje kar tako... Nikar se ne čudite, če vam rečem, da smo običajno pripeljali iz zelnika lojtrni voz s »šaragami« precej visoko naložen z zeljnati glavami.

V »podstrešku« je šlo prvič skozi roke; tam je bilo »otrebjeno«. Vsaki glavi smo, kot že sami veste, otrebili zunanje liste, odrezali storž in ga z nožem razčetravili. Večkrat se je našel med listi (če glava ni bila dovolj trda) kakšen polček; tudi te je bilo treba odstraniti, kar delajo še danes.

Po končanem trbljenju, ki v hladnih, deževnih dneh ni nič kaj prijeten posel, pripeljejo lojtrni voz na dvorišče — pred vežo.

Sledi »ribanje«

V »hiši« premaknejo iz kota debelo družinsko mizo. Pod v tem kotu izbe lepo poribajo in pogrnejo nanj veliko, hodno rjuho, nad katero postavijo ribežen, oprt z enim koncem na klop, z drugim pa na stol. Kline — strah otrok, so ostre in svetle; takoj bi bila ročica preč, če bi jo zagrabilo rezilo.

Ribežen je pripravljen, glave so zložene na klopi, čakajo še ribača. Oče ali kateri starejši sinov, si v topli vodi umiva noge, hlače si je visoko zavihal, prav tako tudi rokave. Mati mu privlečejo čist predpasnik, da bi se preveč ne zmocil. Saj veste kako smo moški nerodni, in če ni ves moker, se mu zdi, da ni delo v redu opravljeno.

Ribač okoli ribežen, zloži v »straščo« nekaj glav in živa sila njegovih rok prične delovati. Enakomerno pritiska truško nad rezila in jo poteka nazaj, dodaja nove glave, da je truška vedno polna. Pod ribežom raste na rjuhi kup zribanega zelja. S škafoam ga ženske nosijo v kad, postavljeno na »legnarje« v kleti. Na dno kadi potresejo zrezano čebulo. Ko je v kadi že nekaj škafov zelja, tedaj nastopi

»prvo dejanje« otroške ljubezni

Junake lepo umitih nog in zaleknjenih hlač posade na rob kadi ter spuste vanjo; najprej enega, potem drugega in včasih še tretjega. Njihova naloga je zelje dobro potlačiti, da ni vmes zraka. Včasih se spominjam, da smo ga stlačili »do vode«, kakor strokovnjaško označujejo pri nas — temeljito stlačenje zelja. Seveda nam je bila za tako delo obljubljena nagrada v obliki belega hlečka, lepo pečene ga na zeljnatem listu. Vsak škaf zelja smo lepo razravljali in posuli s prgišcem soli. Tako smo delali, dokler ni bila kad polna do roba. Da se nam ni vrtelo v glavi, kar se pri tekanju v tako majhnem krogu kmalu zgodi, smo vsakih par minut menjali smer.

V hiši je zmanjkalo glav, ribač si je obrisal znoj s čela, zadnji škaf zelja je stresla mati v kad. Prinesli so nam plohe, ki so že leta in leta služili svojemu namenu. Obložili smo zelje in poskakali iz kadi. Sestra je umila v kuhinji kamne s katerimi so obtežili plohe. Temu je sledil trenutek v katerem so ocenili našo pridnost pri tlačanju. Če je šlo v kad le par litrov vode, smo bili deležni poleg belih hlečkov še posebne pohvale, česar smo bili zelo veseli, posebno če je šla pohvala tudi sosedu.

Kmalu po končanem ribanju sem z zadovoljstvom opazoval mehurčke, ki so prihajali na površje kadi. Rad bi bil prodir v jedro skrivnosti, a je bilo še prezgodaj, ker sem moral postaviti stolček, da sem dosegel z očmi do roba. Skrivnost sem razvozilal šele v poznejših letih — v šolskih klopih. Če sem hotel vedeti kako pride do vrenja, sem moral najprej poznati sestavine zelja, ki vsebuje skoraj 9/10 vode, ostalo so ogljikovi hidrati, nekaj trdih vlaken, listno zelenilo ali klorofil in pa rudniške snovi — fosfor, kalij in kalcij.

Vrenje ali kisanje

kot označujejo ta pojav naši ljudje, je zanimiv kemično-biološki proces. Posebni mikroorganizmi povzročijo pretvoritev enega dela ogljikovih hidratov v mlečno in deloma octeno kislino. Nastale kisline konzervirajo ostale snovi v zelju, mu dajo kiselkast okus in vzdržujejo med sestavinami pravilno razmerje, kar preprečuje gnitje. Jasno je, da pri tem igra veliko in važno vlogo čistota dobro stlačenega, pravilno solenega in obteženega zelja. — Vse to imamo naše matere že kar v glavi. Brez znanja kemije in brez merjenja, znajo pripraviti zelje tako okusno, da ga je vsakdo z največjim tekom, posebno zimse mesece, ko mu dela družbo na krožniku krvavica ali kakšna druga mastna dobrot.

S tem je opravljeno zelje pod streho, je opravljeno važno delo za preskrbo družine. Na njivah je ostala samo še repa. Hladen veter veje preko doline. Krizanteme krase okna s snežno belimi cvetovi; še nekaj tednov in vse bo počivalo pod belo odejo. Gospodar se oddahne ob pogledu na cvetje, obenem mu postane tesno pri srcu. Polje, na katerega je navezan z vsem svojim bitjem in ljubeznijo, je prazno. Cvetje ga opozarja na

reči moram, da z zanimanjem. Pri vašem Modernem slikarstvu sem dobil vtis, da na vso to stvar gledate preveč razumsko, zaradi tega — ne zamerite — s pogledom, ki je precej za našo dobo, kratko in malo — preveč žurnalistično. Ko ste v svoji razpravi omenjali hiperkrealne — pretirane struje, ste tam tudi omenili naš »poskus nove struje«, kakor se izražate, in mi je bilo, odkrito povedano, zelo žal, da me že niste kdaj prej počastili s svojim obiskom. Jasnejše bi si lahko pregledali ves ta naš »poskus«.

Kar se pa tiče vašega zaključka, češ da se bodo ti novi poskusi itak sami zrušili, bi vas utegnil opozoriti na podobnost prerokovanja holandskih in predvsem francoskih slikarskih kritikov — nonastajajoče skupine impresionistov. Saj vam je znano, kako so sprejemali nove slike in kakšno mnenje so imeli na primer samo o van Gogh. Toda ne samo on, tudi Monet, Manet, Cezanne, Seurat in za njimi dolga vrsta drugih kakor Pissaro, Sisley in tako dalje — vsi so jim bili nerazumljivi in — nemogoči. Toda prodrl je Res, da so skoraj vsi izhivali v tej borbi, toda dosegli so cilj, h kateremu jih je njihova življenjska sila gnala.

Popolnoma se je razvelj njegov prej čisto mirni obraz, in ko sem mu pri nekaterih mislih skušal ugovarjati, me soloh ni pustil do besede. Komolca si je naslonil na koleno in gledal nekam proti zidu. Njegovi suhi prsti so bili krčevito sklenjeni in narahlo so mu dr-

Velikanski naval na kostanjarje

Ljubljana, 21. oktobra.

Sezonski pridobitniki, podjetni in spretni kostanjarji, med katerimi so mnogi naši stari znanci, a drugi novinci, so pretekli teden z velikimi upi in nadami pričeli sicer kratko, dobra dva meseca trajajočo sezono pečenega kostanja. Mnogi so podvomili, da bi mogli kostanjarji zadovoljevati v polni meri razvpani ljubljanske žleode, toda dobra letina za kostanj jim bo pomagala v vsakem pogledu, tako glede kakovosti blaga, kakor tudi glede zaloga lepega, debelega in zdravega kostanja, saj je na Vodnikovem živilskem in Pogacarjevem branjeveskem trgu naprodaj obilo kostanja. Grosisti pa tudi radevolje in kulantno postrežejo solidne kostanjarje.

Kakšne uspehe in kakšno bilanco bodo letos dosegli kostanjarji, bodo radovedneži, ki se zanimajo za fiskalne zadeve, pač mogoče izvedeli ob koncu sezone.

Za lokalnega kronista in reporterja je pač letos značilen pojav, da je opaziti, zlasti proti večeru takole od štirih naprej velikanski naval kupovalcev in kupovalk na nekatere postojanke kostanjarjev v središču mesta. Ljudje, tako je bilo večerj in tudi druge dneve, so stali v dolgi vrsti pred kostanjarjevo barakico in čakali na »vroči maronci«. Na prometnem otoku tam na Ajdovščini se niso ljudje mogli zvrstiti! Kar tri železne peči so bile neprestano v — funkciji. Tudi drugod so imeli kostanjarji najmanj po dve peči za pečenje žlahtnega kostanja.

Kostanj je zelo redilen. In mnogi ljudje si ga kupijo namesto večerje. S kruhom je prav dober in tečen.

Kostanjarji nekdanj? Stara Ljubljana je poznala prav redke ljudi te pridobitne panoge. Nekdanj so prihajali v Ljubljano peč kostanj odnosno fini maroni Furlani in Gorizijani. V mestu so kvečjemu postavili tri do pet peči. Imeli so največ posla in tudi najboljši zaslužek za Miklavžev, ko so mnogi Miklavžji navadno obdarovali otroke s pečenim maronijem ali pa s kuhanim kostanjem. Še prva leta po končani prvi svetovni vojni pa so se pojavljali kostanjarji v Ljubljani v večjem številu, med njimi tudi stari praktiki, ki so pred letom 1914. pekli kostanj na cesarskem Dunaju.

Ze takole od leta 1880. naprej so hodili mnogi fantje iz ribniških in kočevskih naselij, iz veliko-laske okolice in pozneje tudi z Blok in iz Loške doline čez zimo na Dunaj kostanj peč. Navadno so takrat ljudje govorili:

»Zerjavi na jug, naši fantje na sever.«

Ko so lastavice prihajale na spomlad v deželo, so se navadno ti dečki vračali domov. Na Dunaju so pekli kostanj, razen tega pa so znali še posebno skrbno in lepo peči krompir in jabolka. Dečki so tvorili skupine, ki jim je dunajski magistrat izdajal dovoljenja za pečenje kostanja. Skupini dečkov je navadno gospodaril kak starejši mož, ki se je na Dunaju ustalil in udomečil, pa je vodil razne kupčije in posle, tako tudi pečenje kostanja, krompirja in jabolk. Tem dečkom je dajal hrano in stanovanje ter primerno plačo v denarju.

Mnogi fantje pa so poskušali kar na svojo roko in s svojimi prihranki samostojno voditi kostanjarstvo obrt. Kupili so si kje na starini železno peč, zaprosili so na magistratu za dovoljenje, kupili primerno zalogo maronija in začeli so sami svojo srečo. Jos. Stritar nam je v »Jagodah«, ki jih je l. 1899. izdala Družba sv. Mohorja, Lepo opisal

Teden dni poteka, kar je bil storjen brezumni zločin, katerega žrtev je postal bivši ban dr. Natlačen. Vse prebivalstvo Ljubljane pa je še vedno globoko pretreseno. Njegove misli in njegovi pogovori se vedno na novo povračajo na žalostni izbruh strupene komunistične strasti po uničevanju in ubijanju. Zgražanje in obsojanje komunističnih zločinov pa se bolj in bolj stopnjuje v odločno voljo, zatreti med nami prav vse pojave komunizma, ki prinaša posamezniku in celoti le nesrečo in propast.

(»Jutro«)

praznik Vseh svetih, ko bodo spet zagorele lučke na grobovih. Za kratek hip se bo združil v mislih z očetom, materjo in brati. Spomnil se bo, kako so skupaj obdelovali rodno grudo. Pesem polja jih je vezala v nerazdružno celoto in vendar so pustile tudi te vezi pred Njegovo voljo. V varnem zavetju križa, ki je viden daleč okoli, je sredi njiv končala njihova zemska pot. Po večni veljavnih zakonih sledi jeseni zima, v naravi in življenju, le škoda, da se tega včasih tako malo zavedamo. —aj.

bi la slika taka, kakor io je slikar videl. Tu je prišlo celo do take preciznosti, da je bila slika natančna kakor fotografija.

Naj vas spomnim samo na anekdoto, ki jo navaja slikarski teoretik Bo Yin Ra o nekem slikarju, ki je tako verno naslikal žito, da so priletele ptice in ga hotele pozobati. Tedaj sledi ogromen preobrat v slikarstvu. Slikar slika pokrajino kakor jo občuti. Slikar slika in vidi tako, kakor se je vse prečistilo v njegovi naravi. Kakor je dejal Zola: »Umetnost je gledanje narave skozi temperament!« Vsi — kritiki, kakor publika — so smatrali to za neresnost, danes vidimo, do kakke višine se je povzpel impresionizem. Vedeti morate namreč, da kljub uvajanju nove struje ne zanikavamo tega, kar so ustvarili naši predniki. Nova struja ne sme nikdar razdirati dela svoje predhodnice, ampak na njej graditi in jo izpopolnjevati. To je bistvo vsakega kulturnega področja.

Toda kakor so nekoč slikarji izdelovali svoje »fotografske« slike in tako prilitali vso to stvar v neko duhovnost, vednost, objektivnost, tako polagamo mi poudarek na duševnost, občutenost, subjektivnost. To je naš odgovor, naša antiteza in v najslabšem primeru naša prišli do neke sinteze in s tem spravili slikarstvo do neke nove stopnje, ki pa seve spet ne bo mirovala, kajti razvoj gre svojo pot. Torej duševnost, občutenost in subjektivnost. Vsak posameznik naj sam po svoje občuti, kar je slikar doživel ob ustvarjanju slike. Vsak naj po svoje dojamе lepoto, kajti slikarstvo mora biti najbolj svobodna umetnost.

življenje takega dunajskega kostanjarja v povesti »Janko Rožec«.

Reporter se spominja tudi na mladega kostanjarja Jakoba, ki je v letih od 1905 naprej pekli kostanj na vogalu dunajske univerze proti Vahringu. Jakob je bil krepak in zastaven fant. Poznal je mnogo slovenskih študentov, ki jih je kratko pozdravil: »Maroni! Lepi vroči maroni! Pečen krompir, pečena jabolka! In navadno je še pristavil:

»Vam, gospod doktor, pet za krajcar, bogati-nom za goldinar.«

Vsakogar je Jakob nagovarjal z doktorjem, kakor hitro je opazil, da prihaja po rampi iz univerze. Bil je drugače zelo šegav fant in si je, kakor se je pozneje izvedelo, pridobil z marljivostjo lepo premoženje. Odsel je pozneje v Ameriko.

Končno! Ljubljanci res letos radi kupujejo kostanj. Na Ajdovščini ga toliko pokupijo, da se kak večer primeri, ko kostanjarjem zmanjka kostanja. Seveda ljudje godrnjajo, toda kostanjarju je pri srcu hudo, ko jim več ne more postreči.

(-c)

Prijatelji partizanov zdaj hinavsko pridigujejo o ljubezni, odpuščanju in usmiljenju. Ne krio za kri, ne zob za zob, temveč samo ljubezen in ljubezen, pravijo. Pridigujejo zdaj, ko je roka pravice zadela zločince. Tedaj, ko so zločinci morili nedolžne: duhovne, žene in otroke, so ti pridigarji vse odobraval, češ da gre za »izdajalce« in da žrtve morajo biti. Ne nosljajte teh krivih prerokov, ki bi zdaj radi rešili svoje varovance in sebe, zraven pa še uganjali pronagando in mešali pojme o poštenosti, o narodnosti, o pravici in krivici, o zločinu in kazni. Zavežite sladka usta volkovom v ovčjih kožuhih in raševinastih haljah! Tudi zarje, kakor za vse zagovornike in posredovalce, pride ura obračuna in plačila!

Pred senatom obsojen na 1 leto

Ljubljana, 21. oktobra.

Mali kazenski senat je večerj sodil dva stara, že večkrat kaznovana vlomilca. Letos 4. septembra sta prišla v goslinjo pri Bobenčku na Sv. Petra cesti ter si prilastila razne stvari, ki so bile last gostov. Alojziju Severju sta odnesla moško obleko, srebrno uro in dokumente v vrednosti 750 lir, Stanku Kiklu pa moško obleko in osebno legitimacijo, vredno vse 200 lir. Bila sta ta drzna tatova: mešarski pomočnik Nace Rozman, rojen 27. julija 1901 v Ljubljani, in njegov pajdaš Vinko Pustavrh, rojen dne 23. decembra 1901 v Ljubljani. Državni tožilec je oba obtožil zaradi zločina tatvine. Nace Rozman je bil obsojen na eno leto, Vinko Pustavrh pa na deset mesecev strogega zapor. Za Rozmana je prišla na dan še tudi neka druga tatvina, ki jo je bil 21. oktobra 1940, torej ravno pred dvema letoma, napravil v Ljubljani, ko je posestniku Maseku odnesel tri male hlode. Rozman je tudi to tatvino priznal.

S Hrvaškega

Na zagrebskem vsenčilišču je bila ustanovljena stolica za italijansko kulturo.

Kakor poroča hrvaško časopisje bodo v Zagrebu tekmo letošnjega in prihodnjega leta dobili kar 23 novih društvenih domov, dalje bodo v mestu osnovali 37 ustanov, ki bodo imele nalogo, skrbeti za šolanje otrok siromašnih staršev in podpirati sirote. Dalje bodo izdali 62 knjig, priredili štiri velike koncerte, postavili štiri spominske plošče in odkrili pet spomenikov. To vse bodo ukrenili v stolnem Zagrebu, ker so to obljubili Poglavniku in državi ob priliki prve obletnice svobode.

SGARAVATTI SEMENTI S. A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semena za zelenjavo, krmila itd.

Chiedere offerte. — Zahtevajte ponudbe.

Zorko Simčič:

Filozofizem

Ko sem izvedel, kje ima svoj atelje, sem ga kar nekoga popoldneva sklenil obiskati. Na trkanje mi je odprl mlad deček, ki me je takoj prosil, naj vstopim, češ da me gospod že čaka.

»Že čaka?« sem se začudil. »Kako pa ve, da bom prišel?«

»Skozi okno sem vas namreč videl,« je dejal Slikar, ki je ravno v tem trenutku odprl vrata in si brisal roke v brisačo. »Da ne boste mislili, da se poleg slikarstva bavim tudi s čarodejstvom. Torej, se klanjam!«

Ponudil mi je roko in me takoj povabil skozi neka vrata. Stala sva v pred-sobi, ki je bila bolj podobna daljšemu in ožjemu hodniku. Na koncu preproge preprosta mizica z dvema stoloma. Ste-nene prazne, čeprav bi človek tega pri slikarju nikoli ne pričakoval. Na desni dvoje vrat, ki sta si zelo blizu, a brž-kone vodita v različna prostora. Prva so popolnoma bela, medtem ko so druga prebarvana s črno barvo.

»Čudno, kaj?« je dejal Slikar, ko je videl moj vprašujoči obraz. »Izvolite se-siti!« je še dodal, se udobno naslonil in prišel. »Da se nekoliko pomeniva, preden vas peljem v svoj atelje. Ne vem, kako boste vso stvar sprejeli. Znano mi je sicer, da se za slikarstvo zanimate, ne vem pa, kakšen je vaš odnos do raznih struj. Bral sem vašo zadnjo razpravo in

reči moram, da z zanimanjem. Pri vašem Modernem slikarstvu sem dobil vtis, da na vso to stvar gledate preveč razumsko, zaradi tega — ne zamerite — s pogledom, ki je precej za našo dobo, kratko in malo — preveč žurnalistično.

Ko ste v svoji razpravi omenjali hiperkrealne — pretirane struje, ste tam tudi omenili naš »poskus nove struje«, kakor se izražate, in mi je bilo, odkrito povedano, zelo žal, da me že niste kdaj prej počastili s svojim obiskom. Jasnejše bi si lahko pregledali ves ta naš »poskus«.

Kar se pa tiče vašega zaključka, češ da se bodo ti novi poskusi itak sami zrušili, bi vas utegnil opozoriti na podobnost prerokovanja holandskih in predvsem francoskih slikarskih kritikov — nonastajajoče skupine impresionistov. Saj vam je znano, kako so sprejemali nove slike in kakšno mnenje so imeli na primer samo o van Gogh. Toda ne samo on, tudi Monet, Manet, Cezanne, Seurat in za njimi dolga vrsta drugih kakor Pissaro, Sisley in tako dalje — vsi so jim bili nerazumljivi in — nemogoči. Toda prodrl je Res, da so skoraj vsi izhivali v tej borbi, toda dosegli so cilj, h kateremu jih je njihova življenjska sila gnala.

Popolnoma se je razvelj njegov prej čisto mirni obraz, in ko sem mu pri nekaterih mislih skušal ugovarjati, me soloh ni pustil do besede. Komolca si je naslonil na koleno in gledal nekam proti zidu. Njegovi suhi prsti so bili krčevito sklenjeni in narahlo so mu dr-

hteli še takrat, ko je odmaknil od časa do časa svoj pogled s stene na dani, ki si jih je nekam čudno približal očem.

»Kakor niso mogli ti razumeti, tako tudi mi ne razumemo, zakaj take go-nje proti novim skupinam. Ali je res tako čudno, da smatra nek umetnik za bistvo slikarstva to, drugi nekaj druge-ga? Iz desetletja v desetletje se razvi-jajo naša mišljenja in gledanja na svet. Naši pogledi na svet in življenjske po-jave dobivajo nove mere. Ali je torej sploh mogoče pričakovati, da bi sredi tega obtega napredka ostali v slikar-stvu na isti stopnji, pa naj bi bilo to le eno desetletje? Kakor se naše miš-ljenje razvija iz dneva v dan, tako bi moralo biti tudi povsod v umetnosti. Ker pa ni mogoče, da bi se slikarski slogi spreminjali od danes na jutri, pač pride do tistih nujnih skokov — ene struje v drugo, ki sta si popolnoma raz-lčni. Nekomu je vse ekspresija, druge-mu impresija, nam — duh — čista fi-lozofija. Zato sem tudi imenoval svojo strujo filozofizem. Vem, da je zaenkrat ogromna večina ljudi ne bo sprejela! To a resnica ne rabi večine, ona rabi dejstev. Naša struja je težje umljiva kot vse dosedanje in je zato čisto razum-ljivo, da si ni v prvem hipu pridobila mase simpatizerjev. Po mojem mnenju se bolj kot vsaka druga približuje bi-stvu slikarske umetnosti.

Nekoč so slikali tako, kakor je sli-kar vedel, da so stvari, ki jih slika. To je najprimitivnejše slikanje in tako še danes slikajo otroci. Po dolgem času se je slikarstvo čela razvilo do tega, da je

bi la slika taka, kakor io je slikar videl. Tu je prišlo celo do take preciznosti, da je bila slika natančna kakor fotografija.

Naj vas spomnim samo na anekdoto, ki jo navaja slikarski teoretik Bo Yin Ra o nekem slikarju, ki je tako verno naslikal žito, da so priletele ptice in ga hotele pozobati. Tedaj sledi ogromen preobrat v slikarstvu. Slikar slika pokrajino kakor jo občuti. Slikar slika in vidi tako, kakor se je vse prečistilo v njegovi naravi. Kakor je dejal Zola: »Umetnost je gledanje narave skozi temperament!« Vsi — kritiki, kakor publika — so smatrali to za neresnost, danes vidimo, do kakke višine se je povzpel impresionizem. Vedeti morate namreč, da kljub uvajanju nove struje ne zanikavamo tega, kar so ustvarili naši predniki. Nova struja ne sme nikdar razdirati dela svoje predhodnice, ampak na njej graditi in jo izpopolnjevati. To je bistvo vsakega kulturnega področja.

Toda kakor so nekoč slikarji izdelovali svoje »fotografske« slike in tako prilitali vso to stvar v neko duhovnost, vednost, objektivnost, tako polagamo mi poudarek na duševnost, občutenost, subjektivnost. To je naš odgovor, naša antiteza in v najslabšem primeru naša prišli do neke sinteze in s tem spravili slikarstvo do neke nove stopnje, ki pa seve spet ne bo mirovala, kajti razvoj gre svojo pot. Torej duševnost, občute-nost in subjektivnost. Vsak posameznik naj sam po svoje občuti, kar je slikar doživel ob ustvarjanju slike. Vsak naj po svoje dojamе lepoto, kajti slikarstvo mora biti najbolj svobodna umetnost.

Človek se naj v njej popolnoma sprosti. Takoj pa, ko predstavlja slika neko do-ločeno ali celo enkratno stvar, pa naj bo to nek predmet, ali pa prizor iz živ-ljenja, je že ta človekova svoboda ome-je. Kdor ne bo znal z našega platna nič dojeti, z drugimi besedami, če nima nikake fantazije, ta tudi pri dosedanjih slikah ni nič občutil in užival.

Da se pa naša struja pravilno raz-vija, je nač nadejši dokaz to, da ima-mo že zdaj svojih dve šoli. Ker sem sam prišel s svojim umetniškim ustvarjanjem v Parizu, sem imenoval prvo šolo »Eco-le blanches«, a drugo »Ecole noire«.

Zakaj smo imenovali svojo strujo »fi-lozofizem?« Filozofija je med vsemi ve-dami najodličnejša in isto bi želeli, da bi nekoč deali o slikarstvu kot umet-nosti. Nehote je opaziti, da smo v sli-karstvu z nekaterimi strujami filozofije prišli sistematsko do istih zaključkov. Človek si prej ne bi nikdar mislil, da sta si filozofija in slikarstvo v resnici tako blizu in da se da iz tega tudi mur-skaj sklepati v bodočnost. Poglejmo si samo nekaj skupnih misli.

Medtem ko mi je razlagal, sem ga gledal v obraz, kar pa ga ni niti naj-manj motilo. Ustavil sem se pri nje-govih očeh in kar čudno mi je postalo pri srcu, ko sem se spomnil teh oči, ki sem jih nekoč opazoval na znanem portretu na pol blaznega van Gogha. Kar stresel sem se, toda kmalu sem se pomiril ob Slikarjevem glasu, ki se je že popolno-ma umiril in ki je imel tisti znani pri-zvok predavalnega glasu.

(Daje).

Ljudstvo je pričelo z neizprosnim bojem proti svojim uničevalcem

Posamezne skupine partizanov begajo po deželi in se udajajo

Našemu ljudstvu je bilo dovolj strašnih morij, zato je zgrabilo za orožje in napovedalo neizprosni boj največjim uničevalcem našega naroda. Ta boj se že bje in v vseh večjih krajih na deželi že nastopajo vaške straže in Legija smrti, ki varujejo vasi in prebivalstvo pred komunističnimi roparji in morileci ter jih vestno zasledujejo. Ta boj je res neizprosni, kot so bili neizprosni zločinski komunisti, ki so hoteli s terorjem zavladati nad našim ljudstvom in ga uničiti. Mera je polna!

Tam od Gorjancev in po vsej dolenski zemlji so fantje, katerih komunisti še niso pahnili v nesrečo, zgrabili za orožje in preganjajo partizanske skupine, ki se begajo po gozdovih in prihajajo v osamljene vasi, kjer ropajo uboge kmete in še kar naprej more nedolžne ljudi. V novomeškem okrožju nastopa Legija smrti in čisti zemljo komunistične golazni. Kakšno je ogorčenje proti partizanskim osvobodjevalcem izpričuje dejstvo, da so se vaškimi stražam pridružili celo 70-letni možje in pograbilni za puške. Vse ljudstvo je vstalo proti zločincem in ta val ogorčenja se širi po vsej naši zemlji, ki bo za vselej očistena morilec naših sinov in hčera. saj so jo napojili z mučniško krvjo, ki vpije po pravičnem maščevanju.

Pri Skočjanu je partizanska skupina napadla vas in legionarje, ki so partizanom dobro posvetili. Partizani so imeli več mrtvih, legionarji pa tri ranjene.

Partizani so se umaknili tudi z Gorjancev, kjer jih fantje zasledujejo. V gozdu so legionarji našli tri zapuščene partizanske tabore. Legionarji so ujeli v Skočjanu partizana, ki se je zatekel v svoj dom in bil iz enega teh taborišč. Pri taborišču so našli grobove 9 žrtev. Imena še niso znana.

Na bližnjo kapelico so partizani zili ves svoj srd in pokazali vso propalost in podivjanost. Na kapelici so spraskali napis: Pax vobis. Razbit je oltar, grob izkopan in relikvije razmetane po tleh.

Prav tako so imeli partizani velike izgube v boju z vaško stražo v Brezovici. Imeli so več mrtvih in ranjenih ter so na begu pred fanti pustili strojno in nekaj pušk.

Pri Skočjanu so preteklo nedeljo fantje ujeli 7 partizanov, ki so prišli v cerkev. Med mašo so partizani hoteli vdreti na kor, kjer so bili domači fantje, da bi jih odpeljali. Ker se jim to ni posrečilo, so vrgli na kor bombo. Kmalu je prihitela vaška straža in prijel vseh 7 partizanov. Po temeljitem zasliševanju jih je zadel zaslužena kazen.

V okraju Kostanjevce in Sent Jerneja, kjer so močne posadke Legije smrti, nalete fantje le na posamezne skupine partizanov, ki se vdajajo in prosijo milosti.

Vaške zaščite v velikolaškem okrožju so ujele že mnogo partizanov in čistijo teren vse do Kureškega, Krvave peti in Sekrišč. Imeli so s partizani več spopadov in jih več ujeli. V borbi pri Sekrišču so imeli partizani 22 mrtvih in mnogo ranjenih. Na Karlovi se je vdala vaškimi stražam partizanska skupina z vsem orožjem. Izjavila je, da bi se rad še marsikdo vrnil, pa se jim ne posreči zbežati.

Vaške straže so tudi že na Notranjskem, kjer so pričele s temeljito čistko ozemlja, kjer se še potikajo partizanske tolpe.

Pa tudi v ljubljanski okolici že nastopajo vaške straže in Legija smrti, tako na Ježici, Bizoviku, Dravljah, Dobrunjah in v D. M. v Polju.

Tako dobivajo partizani udarec za udarcem in vedno bolj in bolj se jim bliža konec, s tem pa tudi konec njihovih zločinov in nasilij.

Kako shranjujemo jabolka

Čas kupovanja jabolk se počasi bliža koncu. Večina so si ljudje že nakupili, kolikor je bilo mogoče veliko zimskega sadja, ki ni v današnjih dneh samo okusen priboljšek, marveč nam nadomestuje precej prikuh, kar se v dobi racionaliziranja hrane pač mnogo pozna.

Po mestih nimajo ljudje primernih shramb, kamor bi postavili nakupljeno sadje in se ga zaradi tega mnogo pokvari, oziroma zgine. Spravljajo ga največ kar med okna, kjer je za sadje najslabša shramba. Če le mogoče spravimo sadje v posebno shrambo, če pa te nimamo, uredimo poseben prostor v sobi, kjer se ne kuri, v veži, na etopnišču ali kje drugje, kjer ne zmrznejo in ni preveč vroče.

Preden sadje shranimo, ga moramo prav temeljito pregledati. Vsak obolčen, črviv, nagnit ali kako drugače poškodovan sad odstranimo. V sadno shrambo spadajo samo popolnoma zdrava in brezhibna jabolka.

Sadna shramba ali klet ne sme biti prevlažna, ker vlaga pospešuje gnilobo, jabolka pa dobe neprijeten, po trohnobi dišeč okus. Tudi presuha shramba ni primerna, ker izgubi sadje precej vode, se zgrbanči in postane lažje. Pretopla shramba pa zaradi tega ni primerna za shranjevanje sadja, ker se glivice v toploti hitro razmnožujejo in sadje hitreje zgine. Na toplem prostoru pa sadje tudi hitreje zori. Kemično fiziološki pojavi povzročijo, da doseže utrgan sad prej ali slej ono stopnjo pretvarjanja, ki ji pravimo druga zrelost (mednost). Seveda se delovanja v sadju s tem ne preneajo, marveč se ti pojavi nadaljujejo, dokler ni sad popolnoma razkrojen, strohen. Čim vršja je stopnja v sadni shrambi, tem hitreje se sadje razkaja, zato se posebno priporoča, da shranimo sadje v hladne +2-5 stop. C tople prostore.

Da moramo sadno shrambo pred uporabo dobro očistiti, prezračiti, in če je potrebno, še prebeliti, je vsakomur jasno. Pa tudi kasneje je treba vedno skrbeti za čist in svež zrak, da se sadje ne kvari in ne dobi okusa po zadohlem.

V shrambi spravljamo sadje na dva načina: Prvič lahko sadje zložimo po policah v eni ali dveh plasteh, ali pa ga nasujemo v posebne predale, do pol metra visoko. V prvem slučaju imamo to dobro stran, da lahko nemoteno pregledamo sadje in odstranimo vsa jabolka, ki so pričela gniti. Toda na policah sadje hitreje izhlapeva voda, zgubi na teži in se zgrbanči. Da temu vsaj delno odpravimo, pokrijemo sadje s papirjem, da zabranimo izhlapevanje. V drugem primeru pa nam je pregled otežkočen, pač pa je tu zaradi večje množine sadja izhlapevanje otežkočeno. Vrste s hrupavo kožo, kot kosmači in kanadke, se bolje obdržijo, če jih imamo na kupu.

Nekateri imajo navado, da zbršejo jabolka, preden jih vložijo ali shranijo. To je popolnoma ne-

pačno, kajti ravno ona maščenočena plast, ki pokriva kožo jabolk je najboljša zaščitna sredstvo pred izhlapevanjem in gnitjem.

V suhi shrambi obdržimo primerno vlago, če postavimo vanjo primerne posode z vodo, ali pa tla večkrat poskropimo z vodo.

V prevlažno shrambo pa prinesemo živega apna, ki posreka odvisno vlago. Dobro sredstvo pa je tudi zračenje.

Svetloba v sadni shrambi ni potrebna, ker se sadje v temni shrambi obdrži delj časa. Svetlobni žarki pospešujejo namreč razvoj in razkranje sadja.

Z nekaj dobre volje in z ravnanjem po zgoraj omenjenih navodilih, bomo lahko obdržali zalogo sadja tja do prvih pomladanskih mesecev.

Dostikrat pa je shranjevanje sadja v kleti ali v posebni shrambi po mestih onemogočeno. Tu si pomagamo, kot je že bilo omenjeno, z nekurjenimi sobami in drugimi prostori. Seveda v teh stanovanjskih prostorih ne moremo urediti posebnih polic, zato shranjujemo sadje, zlasti jabolka v zabojih.

Kadar shranjujemo jabolka v zabojih, moramo se mnogo bolj paziti, da so vsi sadeži popolnoma zdravi in nič poškodovani. Jabolka previdno zložimo v zaboj, ki naj bo po možnosti nekoliko dvignjen od tal. Še bolje pa je, da vsak sad posebej zavijemo v mehak papir (časopisni, vendar brez tiska, da bi se barva ne prijala lupine) in ga šele nato vložimo. Na ta način popolnoma preprečimo izhlapevanje vode, obenem pa izoliramo plodove med seboj in preprečimo okužitev sadja. Če kateri sad zgine, se nam ni bati, da bi tudi so-sednji plodovi pričeli zaradi tega gniti.

Namesto v papir zavita jabolka in hruške lahko vlagamo sadje tudi v žaganje (če to mogoče, borovo ali jelovo) ali v mivko. Plodovi se tudi tu ne smejo dotikati drug drugega. Na dnu zaboja nasujemo za 3 preste žaganja, na katerega zložimo po vrsti sadje. Ko je vrsta polna nasujemo spet žaganje, da zakrijemo vse vmesne prostore in je tudi nad plodovi vsaj za prei na visoko žaganja. Nato zložimo drugo vrsto, tretjo in tako dalje, da je zaboj poln. Namesto v zaboj lahko vlagamo sadje tudi v sod.

Posestnike gozdov v okolišju Ljubljane, ki jim je ljubljanski mestni preskrbovalni urad odredil sekanje drv za preskrbo ljubljanskega prebivalstva, opozarjamo, da bo mestni preskrbovalni urad prevzemal drva, ki jih morajo gospodari oddati po dobrih odlokih, od četrta, 22. t. m. dalje samo na svojem skladišču na mestni pristavi ter ne več na skladišču v Šiški.

Športni drobšč

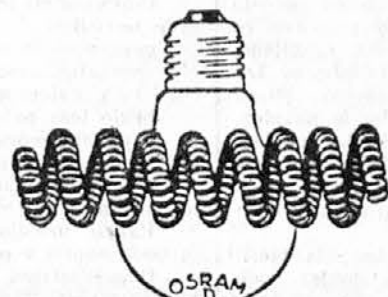
V Zagrebu so imeli v nedeljo lahkoatletsko tekmovalce, katerega čisti dobiček je šel v korist hrvaškega Rdečega križa. Udeležba tekmovalcev je bila lepa in doseženi so bili pravi dobri rezultati. Padel je tudi novi hrvaški rekord v skoku v daljino, ki ga je postavil Gal z daljino 13,78 m. Nekateri rezultati pa so bili naslednji: 200 m Gal (Zrinjski, Osijek) 23,5; 1500 m Fläss (Hašk) 4:32; štafeta 4 x 100 m Hašk 45,6; kladivo Gojič 44,38 m; skok s palico Dolenc (Konkordija) in Cvijetič (Hašk) 3:20 m; troskok: Gal 13,78 m. — Tudi ženske so tekmovalce. Omeniti bi bili rezultat Holzove v teku na 80 m, ko je za progo porabila 11,8, Nefrovičeva pa je vrgla disk 37,58 m daleč.

V nedeljo so imeli italijanski lahkoatletski tudi svoj dan, ko so tekmovali na 50 km hoji na Rimo. V ostri borbi, ko se je situacija menjavala od kilometra do kilometra, je končno zmagal v lepem finishu Guglielmi v času 4:32:48,2. Tekmovalo je 24 tekmovalcev od 32, kolikor se jih je prijavilo. Zmagovalec je prehodil po računu na uro povprečno 10,996 km. Drugi je bil Crola v času 4:31:24,3, tretji pa Puttilli v času 4:41:01,2.

V A skupini serije C italijanskega nogometnega prvenstva zdaj vodita z istim številom točk Gorizia in Grion. Prva pa je Gorizia, ker ima bolj-šo razliko v golih. Oba kluba imata do sedaj po šest točk. Fiumana pa je v isti skupini šele na šestem mestu z dvema točkama.

Na trgu je še vedno grozdje

Ljubljana, 21. okt. Kljub temu da je že precej časa, ko smo prestopili prag jeseni in ko postaja ljubljanski trg od dneva do dneva skromnejši, je vendar mogoče kupiti še vedno lepega grozdja, ki ga pripeljejo iz Italije od časa do časa. V mesto ga pride vagon ali dva, pa gre seveda takoj in hitro v denar. Čudno pri vsej stvari pa je to, da je zdaj grozdje, kljub temu da smo v jeseni, cenejše kot pa je bilo tedaj, ko ga je bilo po vseh stojnicah mogoče dobiti kolikor si ga je pozeležlo srce. Tiste čase se je cena vrтела okrog 9 lir, zdaj pa ga lahko kupiš celo po nekaj več kot 7 lir. Zdalj uvoženo grozdje sicer ni na oko tako lepo in slastno, kot je bilo pred mesecem ali več, vendar pa so izgode zelo sladke. Človek je kar vesel, ko vidi gaibice grozdja, ki čakajo na odjemalca, še bolj vesel pa je, če more poseči sam v žep in si ga privoščiti kakšnega pol kilograma. Grozdja bo seveda na trgu vedno manj in tega se seveda ljubljanski prijatelji tega sadu dobro zavedajo in pridno posegajo po njem. Veliko ljudi je dalo grozdje tudi sušiti, tako da ga bodo imeli posušenega tudi za zimske mesece, ko svežega grozdja ne bo nikjer mogoče dobiti.

O čudežu Osram žarnice

Del prodigio della Lampada Osram

L'economia di funzionamento di una lampada elettrica dipende dal modo con cui essa utilizza la corrente che consuma. Le lampade OSRAM-D col filamento a doppia spirale trasformano nel modo più economico la corrente in luce. Perciò si ottiene con le LAMPAD E OSRAM-D molta luce e poco consumo.

Ekonomičnost žarnice je odvisna od načina, kako žarnica pretvarja porabljeni tok.

Žarnice OSRAM-D z dvojno vijajnico spreminjajo tok v svetlobo na najbolj ekonomičen način.

Zato dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICO
mnogo svetlobe in majhno porabo

G 5

Ljubljana

Koledar

Danes, sredo, 21. oktobra: Uršula, d. m. Četrtek, 22. oktobra: Kordula, d.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 21. oktobra ob 16.30: »Večno mlada«. Saloma Red Sreda. Četrtek, 22. oktobra ob 16.30: »Sestero oseb išče avtorja«. Red Premierski. Petek, 23. oktobra ob 15: »Vdova Rošinka«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. Sobota, 24. oktobra ob 16.30: »Deseti brat«. Izven.

Opera:

Sreda, 21. oktobra ob 16: »Traviata«. Red B. Četrtek, 22. oktobra ob 16: »Gasparone«. Opereta. Red Četrtek. Petek, 23. oktobra: Zaprtlo. Sobota, 24. oktobra ob 16: »Traviata«. Izven. Cene od 24 lir navzdol. Nedelja, 25. oktobra ob 16: »Gasparone«. Opereta. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Luigi Pirandello: »Sestero oseb išče avtorja«. Prva letošnja uprizoritev te na novo nastudirane igre bo v četrtek za red Premierski. V delu je pokazal dramatič napredja med objektivno in subjektivno resnico. Delo je nenavadno in vzneta dojem improvizacije. Dejanje se godi na odru med gledališko skušnjo. V glavnih vlogah: Vl. Skrbinek, Saričeva, Danilova, Jan, Nablocka in P. Kovič. Režiser: prof. O. šest.

G. Verdi: »Traviata«. Opera v štirih slikah. Osebe: Violetta — Vidaličeva, Flora — Poličeva, Anina — Polajnarjeva, Alired — Čuden, Germont — Janko, Gaston — B. Sancin, Douchol — Anžlovar, Obigny — Dolničar, Grenvil — Petrovič T. k. g. Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Partija Violetta v »Traviati« bi pri sobotni predstavi opere zasledena z Ivanko Ribičevo, ki bo tokrat prvič nastopila v tej vlogi.

»FIRMA« je naslov odlični komediji, ki jo bo vprizoril »Rokodelski oder« v nedeljo ob 3. Dejanje nas popelje k bogatemu veletrgovcu Brandtu in gledališki igralnici Heleni Otocli. Za smeh bošta skrbela Brandtov knjigovodja Hiliček in hudo-mušna garderobierka Marta. Vse, ki si žele prijetnega razvedrila, obisk toplo priporočamo!

V. HEISER

122

Zdravnik gre križem svet

Vsak vladni predstavnik, ki ni prejemal plače od Negusa, je moral sam pobirati dodatni prispevek. Moral pa je pri tem paziti, da so bili vsi podložniki zadovoljni, kar je seveda bilo precej težko. Da je ohranil ali izgubil svojo pokrajino, je odviselo od številne pritožb, ki so jih podložniki lahko pri Negusu zoper njega dvignili. Cesar se ni nič menil za to, koliko dohodkov je tak pokrajinski poglavar imel in zase porabljal, a kadar so se pritožbe kopičile, je moral podati račune o svojem gospodarstvu, kar pa seveda ni bilo zmeraj lahka stvar.

Vsa suprava je delovala približno takole: kmet je prišel iz daljine po krajino in peljal na trg v prestolnici čredo več sto koz. Prvi vladni uradnik, ki ga je srečal, mu je vzel dve ali tri koze. Tako se mu je število črede počasi krčilo, in ko je končno dospel do Addis Abebe je imel le še nekaj koz. Če je tak postopek vendarle preveč užalil kmetov pravni čut je v prestolnici dvignil krik in vik.

Nesrečni uradnik je takoj dobil ukaz, naj se javi v »gebiju«, da se bo zagovarjal pred cesarjem ob šestih zjutraj. Spravili so ga v tako a slame

krito zavetje, kjer je potem moral čakati. Negus ga je nato pustil tam, mesec ali dva, včasih celo po pol leta, preden ga je sprejel: vendar pa je moral ves ta čas javljati redarstvu, vsak dan ob šestih zjutraj. S tako kaznijo so ukrotili tudi najbolj trdovratne izkoriščevalce.

Haile Selasija so domačini imeli za enega največjih cesarjev na svetu. Samo japonski cesar se mu je mogel po častni stopnji še nekako približati. Kar je zadevalo angleškega kralja so menili, da je prav za prav odsoten cesar, ki ga ni mogoče šteti med prave in resnične cesarje. Haile Selasje je v tej dobi ravno potoval po pokrajini in se na poti proti jugu hotel za dan ustaviti v Addis Abebi. Ob takih prilikah navadno ni nikogar sprejel v avdienco, a meni se je posrečilo dobiti njegovo vabilo na podlagi osebnega prijateljstva z ameriškim poslanikom, ki je Negusa prav dobro poznal že iz časov, ko je bil še »ras Tafari« knez kraljeve hiše.

Ker so na splošno sodili, da Amerikanci nimajo težav po osvojitvah novih ozemelj, so pregled za ta načrt prepustili gradbeni družbi »J. G. White Engineering Corporation« iz kam speljati cesto, ki bi držala k za-

New Yorka. Angleški tisk je takoj dvignil krik in vik ter namigoval, da so si Amerikanci izmislili skrivno spletko, po kateri bi nilske vode lahko uredili tako, da bi zadušili pridelavo bombaža v Sudanu, ki je bil v angleških rokah. To pa je bilo smešno ne le zaradi tajne pogodbe, marveč posebej še zavoljo tega, ker se ravna-telji angleških listov niso zavedali, da se Amerikanci tudi za zaščito svojih lastnih tržišč niso belili glave, kako bo v bodočnosti.

Nazadnje pa je Sudan dal potrebno vsoto in s popolnim privoljenjem Anglije so napravili temeljit pregled krajev, da bi ugotovili, kako bo z narčom.

Tedaj pa se je izkazalo, da bi narč, če bi ga uresničili, povzročil veliko poplavo v tem abesinskem predelu, ki bi pokopala mnogo odnočnih kopteških cerkev. Zato je Abesinija predloge zavrnila. Toda angleški vladni in Sudanu je bilo toliko od tega, da bi se voda zbirala v velikanski kotlini, da so se naprej pritiskali na etiopsko vlado. Ta je končno privolila v drug pregled, ki je šel na stroške Egipta. Egipt naj bi namreč pozneje dobival del dobičkov, izvirajočih iz novega načrta. Abesinci bi dobili toliko vode, kolikor bi jo potrebovali za poljedelstvo, potem pa bi imeli še poseben delež na vsej vodi, ki bi tekla iz zatvorine.

Ostalo je le še vprašanje, kako in kam speljati cesto, ki bi držala k za-

tvornici. Anglija je seveda želela, da bi tekla iz Sudana, Abesinci pa so se tej misli odločno uprli. V skladu z njihovo osnovno politiko, naj bi vse ceste v deželi vodile iz Addis Abebe. Francija, Anglija in Italija pa so s presenetljivo naglico spreminjale svoje načrte, kakor so pač trenutne gospodarske in politične koristi kazale. V tem času je francoska Somalija zaje-dalsko bogatela zaradi prometa v Abesinijo in iz nje ter je trepetala ob misli, da bo po neposredni avtomobilski cesti z juga proti Addis Abebi ob svoje železniške dohodke. Zato je Francija Abesince močno podpirala, naj vztrajajo na svojem stališču. Sklenili so, da bodo cesto zgradili tako, da bo šla iz prestolnice k jezeru Tani ter tako zvezala razdaljo več sto milj.

Abesinci so bili politično dovolj bistri, da so razumeli, da je najboljšje jamstvo za nedotakljivost njihove zemlje ravno medsebojna ljubosumnost treh velikih psov, ki so lajali drug na drugega pred etiopsko skledo. Zato so se Abesinci trdno navezali na Zvezo narodov, in kadar jim je kak-ka država kanila kaj vzeti, so tako silno zakričali, da se je napadalec zaradi vznemirjene javnosti kmalu čim bolj čestito umaknil.

Ko so Abesinijo obtožili nazadnjaštva, se je glavni dokaz opiral na sužnost, ki da je tamkaj še v navadi in jo vlada dopušča. Res je, da so Abesinci večkrat napravili javen lov in sploh ni bila začrtana.

ujeli mnogo brezdomcev ter klatežev, kadar so bili v zadregi za sužnje. Zato je Zveza narodov najprej zahtevala, da mora abesinska vlada izdati odlok, s katerim odpravlja trgovino s sužnji. Negus je več let bival v Evropi ter je imel napredne ideje. Imel pa je tudi dobro voljo ter je izdal zelo stroge odredbe, ki so trgovino s sužnji kaznovali s smrtjo, toda... nihče se ni zanje zmenil.

Sumim, da so politiki dvignili težbo o suženstvu, da bi lažje dosegli svoje cilje.

Potem ko je Abesinija postala članica Zveze narodov, so ji svetovali, naj čimprej odpravi suženstvo. Na Negusov ukaz so jih potem izpustili na svobodo deset tisoč. Toda sužnji niso imeli zemlje in se zato niso imeli s čim preživljati. Niso vedeli, kaj naj store in kam naj gredo: zato so se kmalu spet vrnili k prejšnjim gospodarjem. Ni še dolgo, ko so mi pravili, da so Abesinci voljni osvoboditi vse sužnje, a ko sem bil že tam, so čakali, naj jim Zveza narodov svetuje, kaj naj storijo s tistimi, ki so jih osvobodili.

Abesinci so večkrat vdrli na angleško in francosko ozemlje ter brez dvoma tudi čisto delali težave v obmejnih krajih, ki so jih Italijani imeli za svoje. A Abesinci so se brez laži lahko zagovarjali s tem, da ne vedo, kdaj so prekorčili svoje meje, ker po razdaljah več sto kilometrov meja sploh ni bila začrtana.

Oddaja paketov z oblekami za internirance

Visoki komisariat sporoča, da so na pobudo pristojnih poveljstev posadk v teku priprave za ustanovitev vojaških uradov v občinah Ljubljana, Novo mesto, Kočevje, Črnomelj, Grosuplje in Logatec za pošiljanje civilnim internirancem s strani njihovih svojcev, paketov z obleko, to je paketov, ki bodo lahko vsebovali samo oblečilo (obleke, površnike, majice, srajce, spodnje hlače, nogavice, čevlje itd.) z absolutno izključitvijo živil, knjig, časopisov, dokumentov, pisem, cigaret in drugih stvari.

Oprema paketov mora biti takšna, da jamči za dobro ohranitev vsebine za čas, dokler bodo paketi v uradu in na vožnji. Zaradi tega ne bodo sprejeti paketi, ki ne bodo dovolj solidni in trpežni.

Odpošiljatelj bo moral priključiti paketom sledeče navedbe:

generalije in odpošiljateljevo bivališče;
generalije naslovljenca ter koncentracijsko tabo-
brišče, v katerem se nahaja interniranec;
bruto teža paketa s seznamom vsebine;
v paketu mora biti listek, na katerem smejo
biti le omenjene navedbe.

O vsakem paketu, ki bo predložen in sprejet,
bo pošiljatelj obveščen.

Paketi morajo biti predloženi uradu odprti
in bodo zaprti v odpošiljateljevi prisotnosti.

Odpošiljateljni urad ima svoje prostore na Mi-
klošičevi cesti 22a in posluje v naslednjih urad-
nih urah: od 8.30—11 in od 16—18.30 (ob nede-
ljah ne uraduje).

Človek — gospodar nad podnebjem

S preusmeritvijo Zalivskega toka bi znatno omilili severno evropsko in rusko podnebje

Doma po svojih bišah si uravnavamo tempe-
raturu in vzušje po svojih željah. Prvi, ki si je
sam ustvaril v svojem bivališču »umetno podnebje«,
če se naj tako izrazimo, je bil naš davni prednik,
človek iz predzgodovinske dobe, ki je iznašel
ogelj in s tem prišel do velepomembne pridobitve.
Zanj je bila ta iznajdba še toliko važnejša,
ker ni živel v tako udobno zgrajenih bivališčih,
kakor stanujemo v njih danes, ko lahko razpolaga-
mo, evedda če imamo le denar, z vsemi mogočimi
udobjem. Če človek ne bi bil prišel do te duhovite
iznajdbe, zgodovina človeštva prav gotovo ne bi
bila takšna, kakor je v resnici in morda bi danes
človek živel še vedno na stopnji živali.

Danes je tehnika dosegla tolikšen napredek,
da je med drugim omogočila tudi ogrevanje pro-
storov, pa naj bodo kakor koli veliki. Pa ne samo
to. Človek lahko tudi pametno uravnava toploto
v prostorih, kjer kuri, ogreva zrak do zaželenih
stopnje, prostore zrači, lahko poskrbi za primerno
vlažnost zraka itd. Ventilatorji, centralna kurjava,
»klimatične« naprave, umetno ogrevane stene in
tla itd. — vse to so tehnične pridobitve, ki so nam
na razpolago, da z njimi lahko dosežemo po svojih
stanovanjskih prostorih »podnebje«, kakršnega
si pač želimo.

Dvajseto stoletje pa je stoletje žudežev. Zna-
nost in tehnika se nista ustavila pri svojih pridobitvah,
pač pa še vedno, takorekoč vsak dan pri-
neseta kakšno novo iznajdbo, s katero si človek
želi narediti svoje življenje čim bolj udobno. Za
bodoče pa napovedujeta še dokaj neverjetnejše,
naravnost fantastične stvari. In vselej, kadar pri-
deta znanost in tehnika na dan s kakšno novo
neverjetno in nepričakovano iznajdbo, ki prinaša
vsem koristi, se niti nihče več ne žudi temu in že
se je začno drug za drugim, kakor je pač komu
mogoče, posluževati.

Zdaj si pa učenjaki že belijo glave, kako bi
se po mili volji dalo

spremeniti tudi podnebje na naši celini

Evropa je sicer upoštevanja vredna celina, ima pa
to slabo stran, da je »povprečno« malo pre-
hudo mraz. Človek bi rad videl, da se podnebje
ne bi tako menjavalo, da bi bilo stalno milo in
da bi bil v tem oziru na zemlji večni raj.

Skandinavske dežele na primer, zlasti pa še
vzhodne evropske dežele, kakor je Rusija, imajo
izredno hude zime, o katerih se zdi, da pač niso
bile vredne velikega napredka, ki ga je prineslo na
vseh poljih dvajseto stoletje! Sneg, led, toliko in
toliko stopinj pod ničlo, to je pač nadloga, nad
katero bi se lahko že spravila tehnika sedanjih
časov. In glejte, zdaj že izpovedujejo na pristojnih
mestih, da je tudi to vprašanje rešeno! In to go-
voro z resnostjo, o kateri človek ne bi mogel
dvomiti.

Velika »naravna centralna peč«

Ce spregovorimo v jeziku tehnikov, ki se to
z drugimi besedami reko, da je danes človek zmo-
žen spremeniti podnebje v Evropi. V ta namen
bi zadostovalo, če bi le spremenili smer toplega
Zalivskega toka, torej toka, ki prihaja iz toplih
voda Mehiskega zaliva in teče v smeri proti seve-
rovzhodu in oblika zahodno in severno Evropo ter
tja prinaša milo morsko podnebje. Zalivski tok je
naravna velika »centralna peč«, ki ogreva zahodno

in severno Evropo ter povzroča, da na Norveškem
na primer ni tako hudega mraza, kakor pa je na
Grönlandiji, in da Anglija in Irsko uživata dosti
mildejše podnebje, kakor pa na primer Vzhodna
Prusija in Rusija.

Ce pa bi vsaj nekoliko razširili Rokavski pre-
liv — piše poročevalec »CE« iz finske prestolnice
— vsaj toliko, da bi topli Zalivski tok nemoteno
nadaljeval svojo pot proti vzhodu (seveda bi bilo
treba pri tem izkopati primeren prekop med Se-
vernim in Baltičkim morjem), bi ta tok, ki v e-
danjo zahodno in severno Evropo prinaša tako
milo vreme, lahko prišel tja do finske obale na
vzhodnem koncu Baltičkega morja, torej tudi do
estonske obale in severozahodne Rusije. Na ta
način bi zalivski tok vnel v veliko naravno vrečo
Baltičkega morja. S seboj pa bi v te dežele pri-
nesel blagodat milega podnebjaja, kar bi se tod še
prav posebno poznalo, ker je zdaj tam pozimi res
malo prehudo mraz. Da bi delo še bolj izpopolnili,
pravijo učenjaki, bi bilo treba zvezati Finski
zaliv z Oneskim in Ladoškim jezerom, ta dva pa
z Belim morjem po širokem in globokem prekopu,
ki bi vanj od zahodne strani prihajal topli Zalivski
tok.

Posledica tega bi bila,

da bi se v Vzhodni Evropi povprečna zimska
temperatura zelo zvišala, kar ne bi imelo blago-
dejnega vpliva samo na človeka, temveč tudi na ra-
stlinstvo in živalstvo. V notranjinski Rusiji bi bilo
treba ustvariti velika umetna jezera, predvsem tako,
da bi vanje zlivala Volga vodo, kadar se tajata
sneg in led. Ta jezera bi tudi dokaj pripomogla
k temu, da bi temperatura ostala precej stalna in
ne bi delala med zimo in poletjem prevelikega
skoka. Služila bi — če se tako izrazimo — kot ne-
kake »zaloge poletne toplote«.

Vse to so, kakor si vsak lahko predstavlja,
silno drzni načrti, a kljub temu lahko trdimo, da
spritko velikih pridobitev sodobne tehnike niso tako
neizvedljivi.

Imperijalistični načrti Amerike

Buenos Aires, 21. oktobra. s. Neodvisni listi v
argentinski prestolnici se bavijo z govorom, ki
ga je ameriški mornariški minister imel pred
učenci mornariške šole v New Hampshire, ter
pripominjajo, da predsednik Roosevelt ne more
biti preveč zadovoljen z brbljavostjo svojih mini-
strov. Knox je namreč pojasnjeval mornariški
načrt Združenih držav za leto 1943 ter dejal, da
se bodo lotili zgradbe mornarice, ki bo po šte-
vilu in sili enaka angleški in ameriški morna-
rici pred vojno. Razlagalci pravijo, da minister
Knox ni mogel z večjo brezobzirnostjo prikazati
washingtonske težnje, da bi Angliji vzeli pomor-
sko prvenstvo ter jo čedalje bolj izrinili z raznih
mori in tržišč na ameriški celini. Tak politični
namen so Združene države imele že od vsega po-
četka te vojne, a doslej so previdno o tem mol-
čali, da ne bi vznemirjali angleškega javnega
mnenja. Zdaj pa je minister Knox jasno prikazal
imperialistično voljo svoje dežele, ki teži za po-
polnim gospodstvom nad celino. Anglija, tako
pravi škanlar, gotovo ne bo preveč zadovoljna s
Knoxovimi izjavami. A niti ugovarjati ne bo
mogla, kakor sta storili Argentina in Čile po ne-
sravnih grožnjah Summerja Wellesa.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

100.000 žensk v nemški železniški službi

Berlin, 21. okt. s. Kakor poroča uradni list
nemške delovne fronte je pri nemških državnih
železnicah zdaj zaposlenih 100.000 žensk. Ob za-
četku vojne so železnice zaposlovale 16.000 žensk.

4 letni otrok, ki popije 15 litrov vode na dan

Čudno bolezen je dobil nek štiriletni otrok
iz Budimpešte. Pravijo, da ga muči stalno silna,
nepogasljiva žeja in da popije vsak dan 14 do 15
litrov vode. Doslej se zdravnikom še ni posrečilo
razvozljati te nenavadne uganke.

Ukrepi za povečanje državnih dohodkov v Ameriki

Buenos Aires, 19. okt. s. Iz Washingtona po-
ročajo, da je komisija zastopnikov ameriške
zbornice in senata včeraj razpravljala o načrtu
za nov davčni zakon, s katerim naj bi se držav-
ni dohodki v letu 1942 pomnožili za 8 milijard
dolarjev. Komisija je odobrila predlog, čigar
glavno določilo je odtegljaj 5 odst. od med
tistih davčencev, ki zaslužijo na teden več kot
12 dolarjev. Razen tega so sklenili, naj se začne
s preučevanjem načrta o uvedbi obvezne šted-
nje. Nazadnje je komisija razpravljala o no-
vih taksah v znesku 65 milijonov dolarjev.

Vroča, nemirna Indija

Indija narobe

Bombay

Sedaj v Nemčiji sneži ali v najboljšem primeru skuša hladni
predpomladanski sončni žarek prebiti zastor rožastih oblakov.

Naravnost osvežujoče je pomisliti na to, med tem ko veliki
ventilator nad mrežo za moskito osvežuje strašno vročino; naša
edina skrb je kako dobiti ledeno vodo.

Moj soigralec za šah ima danes svoj malarijski dan. Od mojih
ostalih znancev baranta eden z nekim indijskim veletrgovcem za
rabat (ki je tod mnogo važnejši kakor osnovna cena), drugi ima
»bombajsko mrzlico«, tretji pa se je vrgel v vrtnice vele mesta, tako
da je šel v enega izmed štirih kinov. Ostal bom torej sam...

Ko sem v svojem premišljevanju prišel tako daleč, me je pre-
kinilo kričanje nekega moškega, ki se je spodikal nad mojim spa-
vajnim bojem. Boy je skušal braniti vrta; ker pa je to delal s
svojo prirojeno lenobnostjo, so bila vrata vrtu in nek temnokožni
gentleman je planil v sobo. Ni se menil za mojo skrajno pomanj-
kljivo obleko, ampak je takoj sedel in rekel:

»Sem reporter Indian Daily Mail in želim imeti intervju z zna-
menitim nemškim pisateljem.«

»To mora pač biti pomota v naslovu,« sem se branil v tem,
ko sem lezel pod plateno odejo (kjer pa je bilo tako vroče, da
sem raje pogladil svojo sramežljivost).

Toda gospod je slekel svoj suknjič, potegnil iz žepa svoj
svinčnik in me vprašal:

»Zakaj ste prišli v Bombay?«

»Na to mi ni lahko odgovoriti,« sem mu priznal. »Pri tem
moram misliti na neko pesem, ki jo je vedno pela moja pestunja:

Sprevednik, sprevednik, kaj si napravil,
da sem prišla na Dunaj namesto v Berlin!«

Prav za prav sem hotel iti v Colombo. Ko sem bil v Adenu
in sem čakal na svoj parnik, je bilo tam strašno vroče in samotno.

6 Tedaj sem videl bataljon škotskih vojakov, ki so se vkrcavali in
sem vprašal nekega Angleža, ki je prav tako čakal kakor jaz:

»Zakaj so vojaki tako veseli?«

Mož me je čemerno pogledal in odgovoril:

»Ko se boste vi rešili Adena, boste tudi vi veseli!«

»Vidite, gospod tovariš, to je bilo ob 9. uri dopoldne, in ko
je ob 8. zvečer peljala mimo »Cracovia« v Bombay, sem se takoj
vkrcal in sem pel kot škrijanček. Ali poznate Adeno?«

Ni mu prijalo, da sem pogovor zaokrenil. Prosil me je, naj
mu prej povedano pesmico svoje pestunje zapisem v materinski
in ker se me je polotila nagajivost, sem mu pod to pesmico napisal
še dva verza neke druge nemške narodne pesmi. Mislim, da se
ga bom s tem rešil, pa sem se počeno zmotil. Spraševal me je
naprej:

»Koliko čaa ste v Indiji?«

»Prav kratak čas; toda vi to veste gotovo boljše kakor jaz.«

Mož je imel srce iz kamna. Spraševal je še kar naprej:

»Kaj je napravilo v Bombayu na vas največji vtis?«

»Grant Road«, sem rekel po pravici, toda prehitro.

Poročevalec Indian Daily Maila je globoko zardel. Grant Road
je namreč ljubezenska četrt Bombaya in najbolj zaničevan mestni
predel za slehernega domačina. Toda tudi najzanimivejši. Če si
daš ščipalnik za perilo na nos, lahko hodiš tam okoli ure dolgo
med čarovniki, indijskim gledališčem, branjevi, zvodniki in med
malimi hišami v katerih čakajo za zamreženimi okni na pijane
mornarje Japonke, Indijke, Zamorke, dekleta slonokoščene barve —
res lepa — iz Kašmirja in kot kakao rjave Malajke. Dih Indije,
kakor si jo predstavljajo naši liriki, veje po vsem Grant Roadu,
v čigar lesenih hišicah so naproday naivne in pri tem zelo razno-
vrstne pregrehe. Ukaželjni mladi Indijci imajo navado, da pazljivo
opazujejo skozi špranje.

Toda v evropski četrti Bombaya tako imenovanem Fortu,
Grant Roadu niti omeniti ne smeš. Fort je namreč prav tako pre-
tirano obutljiv kakor dolgočasen. Njegov gigantno velik, bahat
hotel »Taj Mahal« ima na sebi nekaj zapršenih brezčasovnosti ka-
kega zgodovinskega templja samo s to razliko, da tod obožujejo
lepe okrogle kipe, tam pa koščene Angležinje. Šest Evropejev, ki
pridejo v Bombay na eno Evropejko, jo neprestano omrežujejo
s počasnim in obrednim nagovorom, ki je približno takle:

»Kako se počutite danes?«

»Hvala, prav dobro; samo malo vročine imam, komaj 38 sto-
pinj.«

»Tudi jaz sem pojedel danes 2,8 gramov kinina. Z jutrišnjim
dnem bom poizkusil z injekcijami.«

»Kam se boste odpeljali za časa monsuma?«

»Verjetno v Kandy. In Vi?«

Ne, v Grant Roadu je zabavnejše in bolj osvežujoče. Toda tak
Anglež bi si pustil raje izvrtati luknjo v koleno, kakor da bi
govoril o njem. Bilo je naravnost porazno, da sem ga omenil. Tako
me je vprašal moj gost strogo in vsiljivo:

»Mislite pač na stolpe molčanja, ki stoje nedaleč od te gnusne
ulice?«

»Da,« sem se umaknil, kajti pri 42 stopinjah v senci sem se
bal prepriati. »Prav nanje sem mislil.«

Vprašal me je tudi kaj mislim o Rabindranathu Tagori, zani-
mala ga pa je tudi moja sodba o bliskovito hitri poročevalski
službi Indian Daily Maila. Nazadnje je vprašal:

»Kaj mislite o gibanju za neodvisnost Indije?«

Pri tem vprašanju pa sem se uprl. »Nimam prav nič veselja
kaj misliti o tem. Ali vidite ob papirnata zamaška zgoraj na
stropu, naravnost nad mizo? Z njima sem zamažil obe odprtini, od
katerih je prva za prisluškovanje in druga za ogledovanje. Dam
nekaj na angleško tajno policijo. Pravijo, da je najboljša tovrstna
organizacija. Vem sicer, da odstranjuje neljube Evropejce I. raz-
reda, zato da Indijci III. razreda ne bi videli, da so tudi belo-
kožci lahko kaznovani. Bolj si želim odpotovati na Ceylon, kakor
pa da bi me poslali domov. Ali naj mar svojemu boyu pomagam
k napitini, ki mu jo bo plačala Civil Intelligence service?«

Zdelo se mi je, da je moj obiskovalec izžepal listo svojih vpra-
šanj. Pustil me je v strahu, ki sem se ga rešil šele, ko sem dobil
»Indian Daily Mail« še od istega večera. Tam je stalo zapisano, da
je »znamenit pisatelj« navdušen nad Indijo. Potem sta sledila oba
verza in moja izjava, da sem presenečen nad moderno poročevalsko
službo »Indian Daily Maila«. In kar se še da posneti iz moje
izjave: »Nikdar nisem smatral za možno — in tudi v Evropi je
brez primere — da velja časopis s pomembnostjo »Indian Daily
Maila« samo en novič, čeprav obsega včasih 20 strani in je o
Božiču išel celo na 80 straneh. Čestitam Indiji k takemu časopisu!